

Web akadálymentességi kisokos 5. részének teljes szövegű átirata

A nyitóképen a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ) neve és logója, valamint a „Web akadálymentességi kisokos – 5. rész: Kisegítő technológiák” főcím, és az „Előadó: Szántai Károly, web akadálymentességi szakértő” szöveg látható. A videó alatt végig az előadó hangja hallható.

A következő képen az „Önálló életvitel” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy kerekesszékesben ülő férfi a számítógépét használja.

Előadó: A modern technológiai megoldások segítségével ma már a fogyatékos emberek is egyre több tartalmat fogyaszthatnak, és egyre több feladatot tudnak önállóan is elintézni. Korábban ezeket egyáltalán nem, vagy csak más emberek segítségével tehették meg.

A következő képen a „Kisegítő technológia” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy emberi és egy robotkéz van összemontírozva.

Előadó: A biológiai képességek hiányának, illetve zavarának kompenzálását az úgynevezett kisegítő vagy támogató technológiák teszik lehetővé. Ezek olyan dedikált szoftverek és hardverek, amelyek a hagyományos infokommunikációs eszközökre épülnek rá. Közös jellemzőjük, hogy a tartalmak elérését vagy az informatikai eszközök működtetését a felhasználó valamely hiányzó vagy csökkent képessége helyett, egy másik képességére alapozva segítik.

A következő képen a „Képernyőolvasó szoftver” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy fejhallgatót viselő férfi van.

Előadó: Az egyik legismertebb kisegítő technológia a képernyőolvasó szoftver, ami a látás helyett a hallásra épít. Döntően vak vagy aliglátó emberek használják, de a

látók közül néhányan azok is, akiknek olvasási nehézségük van. A képernyőolvasó szoftverek lényegében a weboldal szöveges tartalmát, struktúráját, illetve a felhasználói felület interaktív komponenseinek jellemzőit, szintetizált beszédként jelenítik meg.

A következő képen a „Képernyőolvasó szoftver” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin valaki egy laptop billentyűzetét nyomkodja.

Előadó: Miután a vak felhasználók nem látják a képernyőt, és rajta az egérkurzort sem, ezért kizárólag billentyűzettel, vagy érintőképernyő esetén különböző ujjmozdulatok segítségével navigálnak a weboldalakon, amihez a képernyőolvasó szoftver speciális funkciókat is biztosít.

A következő képen a „Braille-kijelző” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin valaki egy Braille-kijelzőt használ.

Előadó: A Braille-írást ismerő emberek a képernyőolvasó szoftvert speciális Braille-kijelzővel is használhatják. Ekkor a szoftver nem beszédhang formájában, hanem tapintható Braille-karakterekben jeleníti meg a felolvasandó szöveget.

A következő képen a „Képernyőnagyító szoftver” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy fiatal lány a laptopját használja, aminek ki van nagyítva a képernyője.

Előadó: Gyakran használt kiegészítő technológia a képernyőnagyító szoftver is. Ezt jellemzően azok a gyengénlátó emberek használják, akiknek van valamilyen fokú látóképességük, de az erősen csökkent. A képernyőnagyító szoftverek segítségével a számítógép vagy a mobileszköz képernyője felnagyítható, és általában arra is lehetőség van, hogy a kinagyított képernyő színvilágát, kontrasztját, esetleg az egérkurzor méretét a felhasználó a saját igényei alapján beállíthassa. A képernyőnagyítóhoz kiegészítésként néha képernyőolvasó szoftvert is használnak.

A következő képen a „Kiegészítő bővítmények” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy böngészőprogram bővítményének felhasználói felülete van.

Előadó: A weboldalak jobb láthatóságát a böngészőprogramokhoz letölthető speciális bővítmények is segíthetik. Ezekkel a böngészőbővítményekkel a

gyengénlátó felhasználók például megváltoztathatják a weboldal színvilágát, kontrasztosságát. Kiegészítő böngészőbővítményekkel a weboldalon megjelenő szövegek tördelése, betűszíne, illetve betűtípusa is megváltoztatható a felhasználó egyéni igényeinek megfelelően. Ez nem csak a gyengénlátó felhasználóknak, de például az olvasási nehézségekkel küzdő, diszlexiás felhasználóknak is alapvető fontosságú lehet.

A következő képen az „Alternatív beviteli eszközök” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin valaki a laptop billentyűzetét nyomkodja.

Előadó: Felső végtagi mozgássérült felhasználók számára a klasszikus beviteli eszközök kezelése jelentheti a legnagyobb nehézséget. Ez érintheti akár az egér, akár a billentyűzet, akár az érintőképernyő használatát is. Ilyenkor kiegészítő technológiának tekinthetjük azt a beviteli eszközt, amelyik a másik beviteli eszközt helyettesíti. Például a billentyűzet lehet az elsődleges beviteli eszköz, ha a felhasználó nem képes az egeret használni. Ezért is nagyon fontos, hogy a weboldalak kizárólag billentyűzettel is teljes értékűen működtethetők legyenek.

A következő képen a „Speciális beviteli eszközök” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy joystick van.

Előadó: Ezek mellett a mozgássérült emberek számára rendelkezésre állnak egyéb, speciális kiegészítő eszközök is. Például léteznek lábbal, szájjal vagy szemmozgással működtethető egerek, mutatópálcák, joystickok, és tetszőleges testrészrel megnyomható kapcsolók.

A következő képen a „Hangvezérlés” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy mikrofon van egy laptop előtt.

Előadó: Mozgássérült embereknél fontos kiegészítő technológia lehet a hangvezérlés, amikor a felhasználó hangutasításokat ad a számítógépének, illetve a mobileszközének. Ez a weboldalak működtetése esetén például azt jelenti, hogy a felhasználó kimondja, hogy melyik linkre vagy gombra szeretne rákattintani. Természetesen ez csak akkor fog működni, ha a kiegészítő technológia közvetlenül a weboldal kódjából meg tudja határozni a felhasználói felületen látható interaktív elemek nevét és jellegét. Ha például a weboldalon egy nagyítót ábrázoló gomb

látszik, de a kódban nincs meghatározva, hogy ez egy gomb, aminek „Keresés” a neve, akkor a felhasználó hiába mondja majd, hogy „Kattints, gomb, keresés”. A hangvezérlő technológia bizonyos szempontból hasonló, mint a képernyőolvasó technológia, csak a kommunikáció ellentétes irányú.

A következő képen a „Beépített kisegítő funkciók” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy böngészőprogram nagyítási funkciójának felhasználói felülete van.

Előadó: Kisegítő funkciókat az elterjedt asztali és mobil operációs rendszerek, valamint a böngészőprogramok is biztosítanak. Ezek a beépített kisegítő funkciók azért fontosak, mert ezeket azok a felhasználók is könnyen és gyorsan igénybe vehetik, akiknek gyengébb, vagy csak ideiglenes képességzavaruk van. Klasszikus példa a böngészőprogramokban megtalálható nagyító funkció. A Windows-os böngészőprogramokban a CTRL plusz, a mac OS-es böngészőprogramokban a Command plusz billentyűkkel mondjuk az idősebb felhasználók is kinagyíthatják azokat a weboldalakat, amelyeket alapértelmezetten nehezen tudnak elolvasni. Lényeges, hogy a weboldal egyrészt ne akadályozza meg ennek a funkciónak a használatát, másrészt kinagyítva is olvasható, illetve használható maradjon.

A következő képen a „Segítenek, de nem akadálymentesítenek” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin különböző kisegítő lehetőségek beállítására szolgáló képernyő van.

Előadó: Fontos megértenünk, hogy a kisegítő technológiák nem akadálymentesítik a weboldalt. A weboldal kódjában lévő akadályok ugyanis a kisegítő technológiák számára is akadályt jelentenek. Tulajdonképpen azt is mondhatjuk, hogy egy weboldal akkor lesz akadálymentes, ha a különböző kisegítő technológiákat sem akadályozza semmi sem abban, hogy a felhasználókat támogassák.

A következő képen az „Egyedi kisegítő funkciók” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin különböző beállítógombok vannak egy weboldalon.

Előadó: Sokan abban a tévedésben vannak, hogy egy akadálymentes weboldal kialakításakor a fejlesztőknek kell különböző kisegítő funkciókat – így például kontraszt- vagy betűméret állító gombokat – elhelyezni a felhasználói felületre. Ezek

az esetek döntő többségében teljesen feleslegesek, hiszen csak korlátozottabban, és általában rosszabb minőségben tudják leutánozni a dedikált kiegészítő technológiákkal elérhető funkciókat. Sokkal fontosabb, hogy az oldal ne akadályozza a felhasználók által megszokott, és hétköznapi szinten használt kiegészítő technológiákat.

A videó záróképén a KIFÜ logója, és „A magyarországi digitalizáció szolgálatában” jelmondata látható.